

SEYYİD ALİ SULTAN OCAĞI / DERGAHI DEDE VE BABALARIYLA SÖYLEŞİLER

(CONVERSATIONS WITH DEDES AND BABAS OF SEYYİD ALİ SULTAN ASSOCIATION/
DERVISH CONVENT)

Ayhan AYDIN¹

ÖZET

21/22 Kasım 2004 tarihinde Yunanistan'da Mehmet Koç Dede ile ve 10 Şubat 2010 tarihinde İstanbul'da Ali Kızıldeli Dede ile söyleşi yapılmıştır. Mehmet Koç Dede, Kızıldeli Ocağı ve Recep Dede ile ilgili bildiklerini aktarmıştır. Ali Kızıldeli, Kızıldeli Ocağı ve İran, Suriye, Ürdün, Konya, Antalya, İskenderun ve Ceyhan'daki taliblerinden söz etmiştir. Bu çalışmada Seyyid Ali Sultan Ocağı ile ilgili söyleşiler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kızıldeli Ocağı, Seyyid Ali Sultan, Ocağı / Dergahı, Pençe-i Ali Aba, Tencirli, Döşek kurbanı.

ABSTRACT

An interview with Mehmet Koç Dede in Grece in 21/22 November 2004 and Ali Kızıldeli Dede in Istanbul in 10 February 2010 was made. Mehmet Koç Dede told us about Kızıl Deli Association and Recep Dede. Ali Kızıldeli mentioned his aspirants in Kızıldeli Association, Iran, Syria, Jordan, Konya, Antalya and Alexandretta. In this study, the conversations about Seyyid Ali Sultan Association take place.

Key Words: Kızıldeli Association, Seyyid Ali Sultan Association/dervish convent, Pençe-i Ali Aba, Tencirli, Döşek Kurbanı (sacrificing rams to celebrate the birth of a child)

Mehmet Koç Dede

(Kızıldeli Sultan Ocağı Dedesi-Yunanistan)

Sevgili Baba, bizlere ayrıntılarıyla kendinizi tanıtır mısınız? Nerelisiniz. Ne zaman doğduğunuz. Nasıl bir eğitim aldınız? 1945 Doğumluyum. Mehrikoz (Mehriyekozu) Köyü'ndenim. (Aslında burası nahiyeymiş.) Buraya 30 km. uzakta. Burası Sünni köydür ama içinde Aleviler vardır. Burada Salıncak Mahallesi'nin çoğu Alevi'dir. Bizler Kaypak (Kaypak) Mahallesi'ndeniz. Bizim mahallede Alevi az. Hebil (Ebil) Köy var. Dimetoka İlçesi, Evros'a bağlı, Taşağıl Mahallesi var. İlk tahsilimi köyümde yaptım. Tabii ki o zaman

---

¹Bağımsız araştırmacı, CEM Vakfı Basın Halkla İlişkiler Sorumlusu

ki şartlar nedeniyle fazla okuyamadık. Babalarımızın fakirliği nedeniyle fazla okuyamadık. İlkokuldan sonra okuyamadım. Kendi çabalarımızla yeni yazıyı 14 yaşındayken, yeni alfabeyi Bulgaristan'dan gelen bir amcamızdan, alfabeyi öğrendik. Ondan yavaş yavaş çekildik. Neden Türkçe'yi geç öğrendiniz, dersiniz, bu o zamanki hocaların suçudur. Soldan yazı yazmak şeytana uymaktır, dediler.

Mürşitlerimizin desteğiyle başka şeyler de öğrendik. Onların sayesinde Alevi/Bektaşî yolunun olduğunu öğrendik. Onun üstüne düştük. 32/33 yaşlarına kadar ev bark olduk, askere gittik/geldik. Bu işi içimize aldık. Genç yaşta ikrar verelim dedik. İkrarla, mürşitlerimizin, önderlerimizin öncülüğüyle devam ettik.

1977'de bizi baba postuna getirdiler. 1982'de nasip öyleymiş diyelim, hac farızasını eda ettik. Suudi Arabistan'ı ziyaret ettik. Ama ben pek tatmin olamadım. Onu duygularımla, milli olarak pek kabul edemedim. 1983'de Allah nasip etti, Hacı Bektaş'a gittik. Hacı Bektaş'ta postnişin olan, (bu arada bir misafir geliyor. Baba ona dua veriyor. Allah'a bin kere şükür. Elhamdürüllah. Özün Hakk'a varsın. Hakk-Muhammed-Ali şefaati versin, hoş geldiniz, sefa getirdiniz.) Recep Dede'yle beraber, üç gün durduk. Kış mevsimiydi, kurbanımızı kestik. Bir metre kar vardı. Ayrıca Anavatan Türkiye'ye gidip/geldik. Çok defa Bursa'ya gittik. Buradan otobüs tutup, Hacı Bektaş'a gittik.

Bizim bazı ocakların dedeleri/babaları vefat etti. (buradaki ocak, cem cemati manasındaki ocaktır. Aynı köyde üç/dört ocak olabilir. Bu ocaklar aynı dedeye (babaya) bağlı olabildiği gibi, ayrı ayrı dedelere (babalara) da bağlı olabilirler. Fakat şu anda Kızıldeli Sultan Ocağı'nın baş babası olan Lütfi Aykurt Halifebaba'ya göre ise ocak tabirinin kullanılması yanlış. Çünkü Kızıldeli Sultan'la ilgili sadece tek bir ocak vardır. O nedenlerle birden farklı anlamlar çağrıştırdığı için bu manada ocak değil de, göl tabirini kullanmak daha yerinde olacaktır.) Recep Baba gibi bazı dedeler ihtiyarladı. Bizde iki ocak var. Taşal'da, Salıncak'taki altı ocak benim üzerimde kaldı. Salıncak'taki Recep Dede çok ihtiyarladı. Tabii kendi işimiz de var. Ben tütün ekıyorum. Kızan babasıyım. Onların geçimini de sağlıyorum.

Kaypak kaç hanedir? 35/40 hane.

Siz dede lafını mı, baba lafını mı kullanıyorsunuz? Burada karışık kullanılıyor.

Cemi yürüten insana ne deniyor? Dede olarak adlandırılıyor.

Halk size dede mi diyor? Evet, dede diyor.

Kaç ocağın dedesiniz? Şu anda benim nezaretim altında 6 ocak var.

Bunlar hangi köylerde? Salıncak'ta 2, Taşağıl'da 2, Kaypak'ta 2.

Mürşitlerden bilgi aldım dediniz. Kızıldeli Ocağı'nın mürşitlerinden mi yetiştiniz? Recep Dede'den yetiştim. Salıncak'lıdır. O çok sevilen, tanınan bir dededir. O doksan yaşındadır. Seyyid Ali Sultan Vakfı'nın kırk üyesi var. Onların onayıyla, sembolik olarak ben bu Kızıldeli Ocağı temsil ediyorum. Bu yetkiyi ben Recep Dede'den aldım. Bana yetki verdi. Biz onu baş dede olarak görüyorduk.

Recep Dede, diğer dedeleri görüyor muydu, sorguluyor muydu, onlara öğüt veriyor muydu, denetliyor muydu, diğer dedeler onu ziyaret ediyor muydu? Seyyid Ali Sultan Vakfı, 1402/1850'li yıllara kadar bu dergah işliyor. 1924'lü yıllara kadar ne olmuş, kimler dede olmuş tam bilmiyoruz. 1955'li yıllara kadar kimileri de dedelik yapmış. Recep Dede Hacı Bektaş'a gidip-gelir. Ona yetki veriyorlar. Şimdi onu da on ikiler meclisi göndermişler. O orada bazı insanlarla birlikte gidip ziyaretler yapıyor. Oradan çeşitli eserler de getiriyor. Daha sonra on ikiler denilen şahıslarla hizmet etmeye devam ediyorlar. Bizlerde on ikiler önemlidir. Bazı önemli kararları bu on ikiler denilen kişiler alır. Zaten şu andaki Seyyid Ali Sultan Heyeti de bu on ikilerin isteğiyle oluştu. Beni de on ikiler görevlendirdiler. Ben Recep Dede'nin talibi oldum. Ondan yetiştim. Onun Salıncak'ta iki ocağı vardı.

Recep Dede'nin sizin üzerinizde bir hakkı var mıydı, sizi öğüt verir miydi? Canların onayıyla Recep Dede bana el verdi. Ben de cemleri yürütüyorum. O nevrüzde, aşuralarda buraya gelip bizi pençe-i ali abadan geçirirdi. Bütün dedeleri pençeden geçiriyordu.

Ha, işte ben bunu diyorum işte. İsmi konmasa da bir halife dede oluyor (baba oluyor). Sizinle birlikte kaç baba var bu bölgede? Benimle birlikte altı dede var. Bu konuda sıkıntımız var. İnsanlarla uğraşmak istemiyorlar. Bu konuda insanlar sıkıntılıdır. Bunlar; Mehmet Koç, Mehmet İsmailoğlu, Ali Nalbant, Ahmet Taşa, Ahmet Nalbant, Hüseyin Babutçu.

Recep Dede'nin görevleri size mi geçti? Evet.

Recep Dede aşurede, sadece sizleri mi pençeden geçirirdi, taliplerin önünde mi geçirirdi? Sadece bizi pençeden geçirirdi. Talipler yoktu. Seyyid Ali Sultan Dergah'ındaki meydana bizi sorgudan geçirirdi. Sorardı hak hukuk olmasın (kalmasın) derdi. Bizde Pençe-i Ali Aba vardır.

Recep Dede'nin soyunda dedelik, babalık var mı? Hayır, yoktu. Kayın ataları dedeydi.

Sizin Recep Dede'nin yerine geçtiğinize dair bir icazet, yazılı bir belge var mı? Var.

Diğer dedeler kendilerinin Kızıldeli Ocağı'nın dedeleri olduğunun fevkindeler mi, bunun bilincindeler mi? Tabii. Tabii.

Cemlerde Kızıldeli anılıyor? Elbette.

Peki, bölgede başka bir ocak var mı? Bilmiyorum.

Recep Dede size sözlü onay vermiş anlaşılır. Peki o sağken, size yazılı bir onay verse, olmaz mı? O ona aittir. Bize bir belge verdi. Ama onu biz Hacı Bektaş'a götürüp, verdik.

Ama bu belge başka sanırım. Sizin onun yerine görevleri yapabileceğinize ilişkin, yazılı bir belge var mı? Yok.

Olsa iyi olmaz mı? Çok güzel konuşuyorsun, Ayhan Bey. Bu çok iyi olur. Bu çok yerinde bir şey.

Kızıldeli (Seyyid Ali Sultan) Ocağı'nın dini, kutsal inançsal günleri ne zaman başlar, ne zaman biter? Kurbanlarınız, merasimleriniz nelerdir? Sultan Kurbanı var. Perşembe akşamı toplanılıyor, muhabbet ediliyor. Cuma günü kurban kesiliyor. Birlikler başlıyor sonra. Aynı cemden, aynı ocakta olan canlar birlik yaparlar. Ocaklar ayrı ayrı birliklerini yaparlar. Ekim ayında yapılıyor.

Birlik Bayramı vardır. Kasım Kurbanı var. 8 Kasım'da oluyor.

Aşure oluyor. 12 gün tutarız. Elliden, seksene kadar kurban kesilir. Mersiyeler okunuyor. Nevruz Bayramı gelir. Nevruzda, pençe-i ali abadan geçiyoruz. Biz başka zaman pençeden geçmiyoruz. Nevruzu 21 martta yapıyoruz. Sadece dedelerin dergaha gelmesiyle pençeden geçiliyor. Daha sonra dedeler, kendi ocaklarında bunu kutluyorlar. Bir sevinç günü oluyor. Birlik, beraberlik sağlandıktan; hak-hukuk sorulduktan sonra dedeler de kendi ocaklarındaki canları pençeden geçiriyorlar. Daha başka senede bir kurban talibin borcu diye bilinir. Böyle kurbanlar kesilir. Müsahip olunca kurban kesilir. Adak kurbanları olur. (Lütfi Aykur'un bu konudaki notu ise şu şekildedir: Anlaşılan yalnız pençeden geçiliyor. Halbuki Aşurede Tarikten geçilir. Nevruzda pençeden geçilir. Çünkü Kızıldeli süreğinde çifte erkan vardır.)

Zorunlu olarak ne zamanlar kurban kesilir? Yeni talip olunca mecbur bir kurban kesilir. Bizde karı-koca yola girer. Birlik Bayramında kurban kesilir. Müsahiplikte kurban kesilir. Çevresi genişse iki kurban olabilir. Bu sefer ortak kesilir. Makam alırsa, post makam alırsa (12 hizmet görevlisi insan) kurban keser. İsterse her sene keser, isterse üç senede bir keser. Bizde böyle kural var. Kişi dede olunca kurban keser.

İnsan ölünce neler yapılır? Geçmiş canın (Hakk'a yürümüş) vereceği, alacağı olup-olmadığı üç sefer yakınları yanında insanlara sorulur. Üç sefer birlik yapılır. Yedisinde, kırkında, seneliğinde yapılır. Varislerinden alacaklı olanlar, dile gelir, haklarını isterler. Dile gelsin, meydana gelsin, hakkını beyan etsin, denir, yakınları bir yıl sonra da olsa borcunu verirler. (Lütfi Aykurt'un notu: Dardan indirme kurbanı bir defa olur. Üç defa değil. Eskiden hemen

cenazenin ardından kesilirdi. Mezarlıktan gelenler o kurbanı yerler idi. Şimdi dardan indirme diyorlar. Halbuki Erkana girenler hizmeti kurbanla aldıkları için borçlu kalmamış diye, kesilirdi.)

(Elim erde, özüüm darda, erenlerin darı mansurunda, Hakk-Muhammed-Ali Divanı'nda, canım kurban, benim tercüman, her hangi bir fakirin elinden incinmiş, gücenmiş, can kardaş dile gelsin, meydana gelsin, hakkımı talep eylesin, yok ise eyvallah desin.

O zaman biri birinizde hak hukuk olmadığımıza niyazlaşıp, dair saygı, sevgi gösteriyoruz. İşte böylece kimsenin kimseye borcu kalmaz. Kimsenin kimseden alacağı kalmaz. O meftada ruhu mahşerde borçlu yatmamış olur.)

Cemlerinize bekarlar girebiliyor mu? Pek giremiyor.

Peki sadece müsahipli canların girdiği cemleriniz var mı? Şimdi yok. Ama biz ona yetiştik. Bu oluyordu. Ama bu bize ters geldi. Müsahipsizleri dışarı çıkarmayı biz uygun bulmadık. Biz kaldırdık bunu. Biz artık müsahipli, müsahipsiz cemi hep birlikte yapıyoruz. Zikrimizi, fikrimizi beraber yapıyoruz.

Kurbanların dışında ne zamanlar toplanırsınız? Cuma akşamları toplanırız. Ama bu cemaata bağlıdır. On beş günde bir de olabilir. Gençlerin ilgisi zayıf. Ayda, iki ayda bir bile toplanılıyor.

Gençlerde müsahiplik devam ediyor mu? Oluyor, tabii. **On iki hizmeti yapanların belli isimleri var mı?** Vardır, tabii.

Kurbanı pişirene Kurbançı Baba, denir. Okucu (Okuyucu) Baba (Peyik), (Davetçi) Yummatçı Baba (Himmat/Himat), Zakir Baba, Çırakçı Baba, Saki Baba (Doluyu getirip, götüren. Biz dolu gördük. Ama son zamanlarda biz meşrubat alıyoruz.), Farraş Baba, (El suyu dökücü ve Farraş iki anabacıdır. Lütfi Aykurt) Gözlemci Postu Baba, ((Gözcü Baba) iki posttur. Dış Gözcü ve İç Gözcü. Selmançı Baba (El Yıkayan), İbrikçi Baba (Su dökücü). (Son ikisi ayrı değildir. Bir kişi yapar. On iki hizmette postu yoktur. Lütfi Aykurt) Lütfi Aykurt Halifebaba'nın On İki Hizmet sıralaması: Mürşid, Himat, Tarikçi, Zakir, Saki, Çerağcı, İç Gözcü, Kurbançı, Mihman (Hızır), Saka, Karababa, Dış Gözcü.

Bu on iki hizmetin, babanın ayrı ayrı postu mu var? Evet.

Dedenin postu da ayrı? Evet.

On ikiler eskiden beri var mıydı? Evet. Eskiden beri vardır.

Bu on ikiler post sahibi olan kişiler değil sanırım? On ikiler seçimle olur. Başka başka olurlar. Şimdi Seyyid Ali Sultan Heyeti'nin kırk üyesi vardır. Onlar ayrı. On ikiler seçimle

olurlar. Onlar burasıyla ilgili, Seyyid Ali Sultan Dergahı ile ilgili kararlar alırlar. Burada on ikiler onaylayınca, diyelim Seyyit Ali Sultan Heyeti'nin başkanı Hasan Bey imzaladı, tabii biz de imzalıyoruz, bazı kararlar alıyoruz. (Not: Onikiler Hizmet Postu sahibi cemle ilgili kararları alma yetkileri vardır. Ama derneğin veya vakfın yetkili heyetinde görevli değilse karar yetkisi yoktur. Lütfi Aykurt)

Geçmişteki yaşam nasıl bir yaşamdı. Neler önemsenirdi. Eskilerden neler hatırlıyorsunuz? Annemler, babamla ibadetlerin gizli yaparlardı. Bizim köyle buranın arası ayakla iki-üç saat tutar. Çok gizlilik vardı. Bizler adak olduğu zaman, buraya getirmek için gece yol alırdık. Hayvan perişan olmuştu. Ben bunu hatırlıyorum.

Mesela bir kurban kesileceği zaman ben hatırlıyorum, mürşit kurbanı serbest bırakırdı, işaret versin diye. (Bu Anadolu'da da yaygın olan bir inançtır. Hayvanın işaret vermesi; işemesi, dışkılaması, ses çıkarması vd. işaretlere göre yorumlar yapılır. Kurban Aleviler'de, Bektaşiler'de kutsal olduğu için ona abdest aldırırlar, kına da yakanlar olur. Ayhan Aydın) Bu benim mantığıma sığmadığı için meydana buna izin vermedim. Dışarıda bu olabilir.

Gördüğüm kadarıyla şimdi de yazı olarak Eski Türkçe'yi kullanıyorsunuz. Her basılı eseri okuyabiliyor musunuz? Nasıl yani?

Mesela mezar taşlarını okuyabiliyor musunuz? Hepsini okuyamam. Onlar çok eskiden yazılmış.

Bu bölgede okuduğunuz mezar taşlarında, tarih nereye kadar gidiyor? 350 yıllık kadar var.

Buranın dışında mezar taşları var mı? Elbette var. Mesela Gümölcine'de Postpoşt Baba'nın Tekkesi var. Aslında bu postu boş anlamındadır. Orada mezar taşı var. Eski Baldıran Köyü var. Yeni Baldıran Köyü var. O köyler boşaldı. Ama o köylerde çok mezar taşı vardı. Ama şimdi tek bir parça kalmamıştır. Orada altı dilimli mezar taşları vardı.

Altı dilimli olmasının nedeni nedir sizce? 12 İmamlar'ın soyundan gelenler, Orta Asya'dan gelmişlerse taşları 12 dilimlidir. Arap kökenli, Abbasiler'den Anadolu'ya gelme olanlar 6 dilimli taş kullanmışlardır.

Burası eskiden halkın ziyaretine kapalıymış? Evet, kapalıydı. Gizli olarak ziyaret edilirmiş.

Ovalılar (Sünniler) size ne isim veriyorlar? Aren (Ahren). Bu Bulgarca yardımcı anlamına gelir. (Not: Bektaşilere de Dağlılar deniyordu. Lütfi Aykurt)

Cemlere bekar girilemez mi? Pek yok. Ama mesela Recep Dede'nin kardeşi bekar olarak ceme girdi. Çok temiz bir insandı, herkes ona hürmet gösteriyordu. Ceme girebildi. Kendisi bir kurban kesti. Sonra evlendi. Evlendikten sonra bir daha kurban kestiler. (Not; Recep

Dede'nin kardeşi bekar girmişse burada Mürşid Recep Dede ise suç işlemiştir. Kendini dara çekip canlardan özür dileyecekti. Ancak cezasını büyük kurbanla ödeyecekti. Yani cem ağırlayacaktı. Lütfi Aykurt)

Burada Seyyid Ali Sultan'la ilgili anlatılar nelerdir? Hangi kerametleri anlatılır, nasıl bir insanmış, insanlar burayı nasıl ziyaret eder? Seyyid Ali Sultan kimdir? Türkiye'deki bazı inançlar burada yok. Yok ben kızımı evlendireceğim, şifa bulacağım, orayı ziyaret edeyim, diye buraya gelmezler. Burada onlar yoktur. Ama yine de yörede bazı inançlar da vardır. Biz yetiştik, dedemler karnı ağrırken Çalık Taş denilen yerde oradan yuvarlanırmışlar, belki karnımın ağrısı geçer diye. Burası bizim ruhen bağlandığımız yerdir. Seyyid Ali Sultan Türk Anadolu'dan gelen bir yiğidimizdir. Ona sonsuz saygımız vardır. Hangi eren olursa olsun, kim olursa olsun Türkleri bir araya getirene ben saygı duyarım. Bizler bizden öncekilerin anlatılarından feyz alarak, bugüne kadar geldik.

Onunla ilgili atalarımızdan dinlediğimiz söylenceler şu şekildedir: Seyyid Ali Sultan, şimdiki dergahın altında çadır kuruyor, askerleriyle Rumeli'ni fethetmek için buraya gelmiştir. Gümölcü'ne de Ebül Misine veya Muhsine diye bir kale varmış, oraya bir komutanını, askerlerini gönderiyor. Ama askerler orada zorlanıyorlar. Bu sefer geceleyin hareket ediyor. Sabah seherde At Mezar denen bir yere geliyorlar. Herhalde atı zorlamışlar, at çatlamış. Ama atın çok hizmeti olduğu için kendisi yırtıcı hayvanlar yemesinler diye, mezar yapıp onu defnediyor. Çalık Taş denilen yere gitmeden önce bir düzlük alan var, orada dinleniyor. Ordu başı onun hasmı olacağını anlıyor, harekete geçiyor. Sonra bombalar patlıyor. Bombaları eliyle, ağzıyla tutuyor. Kendini öldürmek isteyen düşmanı tutuyor, yakalıyor. Bilek kuvvetiyle tutuyor. Düşmanı tutup fırlatınca bir bacağı Bolduran (Baldıran)'a, biri Akbıldır, saç Sıçanlı (Saçınlı), başı Devevargan (Devebağırın)'a düşüyor.

(Not; Menkıbede karşısına cengaver olarak kız çıkıyor. Sarı Kız Yaylası'nda bacıklarını ikiye ayırıyor. (Sıcamlık benim dedemin köyü) Lütfi Aykurt)

Bunlar köy isimleri mi, başka köyler var mı? Bolduran (Baldıran), Akbıldır (Akbaldır) Sırtı (Kamberler Köyü), burası bu köyde bir sırttır bu isimle anılır, Sıçanlı (Saçınlı) (Bulgarlar iki yüz yıl orada kalmışlar. Onlar da türbe gibi buna kurban kesmişler. Anma töreni yapmışlar. Öyle anlatılır.), Devevargan (Devebağırın)'a düşüyor. (Kışın ses gelince, o zalim bağıyor, derlerdi, başı oraya düşmüş ya.) Bu adlar beş yüz yıldır Yunan tarihinde de, bizim tarihimizde de anlatılır. Öldürmesinden sonra saçılan kandan kırmızı bir çiçek açmıştır. Çok güzel görünür ama kokladıktan sonra nefret edersin, öyle bir çiçek, içi kadife gibi mor. Çiçeğin ismi *ıçmor*. İşte kandan bu çiçekler büyümüş, buna inanılır.

Seyyid Ali Sultan, efendimiz, komutanımız; Yaran denilen genişlikte, askerlerle karşılaşmış, onları bulmuş. Askerler çadırlarını kurmuşlar. Askerin birinin beygiri biraz fenaymış. Onu al buradan götür, demiş. O da götürmüş. Çok uzağa götürüyor, bir ağaca bağlıyor. Ben orada yaşıyorum. Aç Beygir, halk bu ismi bulmuşlar. Yaran'da da iki türbe kalmış, yerden kalkık.

Sonra askerler mücadeleye devam ediyorlar. Hristiyanları Müslüman yapmak istiyorlardı. Mücadeleler devam ediyor. Daha sonra askerler hareket ediyorlar. Dönüşlerinde sonradan “Üç Gaziler” denilen yerde üç gazi varmış, onlar orada kalmışlar. Onları bırakıp devam ediyorlar. Tanrı Dağı’na gelince, Müslüman olanlarla, oradakilerle büyük bir şenlik yapıyorlar.

Oradaki şenlikten sonra, bugün sizin de gördüğünüz büyük dut ağacının (*Seyyid Ali Sultan Dergahı'nın avlusundaki bu dut ağacını tarife çalışmak zor olur. Çünkü çok geniş bir alanı kapsayan ve artık bir anıt ağaç olan bu dut ağacının birçok dalının her biri birer ağaç büyüklüğünde aynı kökten çıkmışlar gibi, çeşitli desteklerle ayakta zor durur bir vaziyettedir. Ayhan Aydın*) olduğu yere çubuk şeklindeki dut fidanını yere bastırıyor, onun yanında hiç kesilmeden akan su akıyor. Şimdi de gördünüz orada bir çeşme var. (Bu çeşmenin üzerinde üstü çeşitli desenlerle işlenmiş büyük bir mermer levha var.) Buradan su çıkıyor. Seyyid Ali Sultan Efendimiz bize mucizeler bıraktı. Bunu insanlar bilmektedir. Tüm Türk dünyasındaki insanlar buna inanırlar. (Üç Gaziler'in olduğu yer Gaziler Tepesi, Seçek Yaylası Şenlikleri'nin olduğu yerdir. Menkıbeye göre padişah dile benden ne dilersen, dedikte okumu attığım yer kadar verirsin demiş. Sarıkız Yaylası'ndan okunu atınca Tekke'nin olduğu yere saplanmış ve Karadut meydana gelmiş. Lütfi Aykurt)

Burada veya başka bir bölgede Seyyid Ali Sultan'ın soyundan geldiği söylenen kimseler var mı? Onun soyu yürümüş, yürümemiş ben onu demiyorum ama halk tarafından inanılan veya kendini böyle ifade eden insanlar var mı? Yok. Katiyen yok. Ben bilmiyorum.

Kızıldeli Sultan dışında, onun devrinde yaşayan, onunla yarenleşen, ona yardımcı olan başka ulu zatların öyküleri anlatıyor mu? Kızıldeli Sultan var ama filanca dede de, filanca baba da vardı, deniyor mu? Meşhur olmuş, erenler var mı? Benim hatırımda yok. Ama bunlar var. Velayetname'de vardır. (Seyyid Ali Sultan Velayatnamesi'ndedir)

Otman Baba var, Akyazılı Sultan var, Demir Baba var, siz bunları nasıl görürsünüz. Onları ziyaret eder misiniz? Biz onları çok ulu biliriz. Elbette ziyaret te ederiz. Hiç biri fark etmez. Hepsı birdir. Biz hepsini severiz. Bu insanlar birlik ve beraberliği sağlamaya çalışmışlar.

Kasım Kurbanı'nın başka ismi var mı? 8 Kasım Kurbanı'na eskiden Mürsel Bali Kurbanı da derlerdi. Ama şimdi onu bilmezler. Kasım Kurbanı derler.

Muharrem ayında ne yaparsınız? Hz. Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicret ettiği zaman 1 muharremdir. Bu yılbaşdır. Kendisi Hz. Ali'yle müsahip oldu. Bizim için Ehlibeyt'e seven, sayan herkes iyidir. (Not; Hicret 9 muharremde olmuştur. 9 muharremde varıyor. 10 gün oruç tutuluyor ve aşure kaynatılıyor. Lütfi Aykut) Şimdi herhangi bir ülkede devlet başkanı ölse, bayraklar yarıya iner ona saygı duyulur. Hz. Hüseyin de bizlere hakkı, hukuku göstermiştir. Çok ulu bir insandır. Bizim de onu anmamız çok doğaldır. On iki gün oruç tutarız. Bizler muharremde bir konuşma yaparız. Kuran okuruz. Aşure dağıtırız.

Adak kurbanı vardır? Elbette. Bizler de adak vardır. Biz hem duasını veririz. Hem de bir konuşma yaparız. Adak sahibi, söz verdiği için kurban kesmelidir. Bizde bu çok yaygındır. Allah'ın rızasını gözetip adak adayan kimse, mutlaka adağını yerine getirmelidir. Bu nedenle halk uyarılır.

Kurban nedir, kurban neden kesilir? Kurban eski tabirle İbrahim A.S. kalma bir hadisedir. Kurban bayramında kesilen kurbanlar vardır. Bizde Alevi/Bektaş için aslında her vakit bayramdır. Çünkü bizler kurban kesip halkı doyuruyoruz. Kurban paylaştırmaktır, insanları doyurmaktır.

Söyleşi: Yunanistan, 21/22 Kasım 2004

**Ali Kızıldeli Dede
(Kızıldeli-Seyyid Ali Sultan Ocağı Dedesi)**

Sevgili dede ne zaman, nerede doğdunuz? 1942'de Gaziantep'te doğmuşum. Dedem Hasan Dede Malatya'da doğmuş, babam ise o da Gaziantep'te doğmuş. Aslen İran'dan Erdebil'den gelmeyiz, Nişabur kentinden gelmeymişiz.

Aslında bizim atamız iki kardeş, bir bacılarımız. İran'dan Irak'a, oradan Beyrut'a gitmişler. Beyrut'tan bir gemiye binmişler. Gemiyle Yunanistan'a geçmişler, o zaman Sırp dönemiymiş. Gemiye Sırp'lar iskeleye çekmişler. Bunlar gemiye kaçak bindikleri için bunları Sırp'lar yakalamışlar. Bunların birinin adı Seyyid Ali Sultan, diğerinin adı Ali Seydi Sultan'mış, bacılarının adı da Bacım Sultan'mış. Oradaki kumandan Bacım Sultan'ı kendine hizmetçi olarak almış bunları da serbest bırakmış. Birisi gelmiş Kırcaali'ne yerleş, o dönem para yok pul çok çünkü, orada ikamet etmiş, birisi de Dimetoka'ya gelip yerleşmiş. O yöreleri irşat etmeye başlamışlar. İslamiyet'i ve Aleviliği o yörede yaymaya başlamışlar. Başlarına talipler toplamaya başlamışlar, talipleri de çoğalınca isimleri yayılmaya başlamış. Zaman içinde Seyid Ali taliplerinden bir ordu kurmaya başlamış. O zamanın padişahı da diyor ki mademki Seyid Ali'nin bu kadar askeri var, ordu kuruyor, İslamiyet adına çalışıyor, buna demiş bir yazı yazıyım. Yazıyı yazmış, babası Mehmet'e bir manga askerle birlikte bu mektubu da vermiş, babası o zaman biraz kafayı oynatmışmış, vermiş eline babasını göndermiş. Babası gelmiş Kızıldeli Sultan'ın yanına. Mektupta yazıyormuş ki ne kadar eli silah tutan asker varsa onları yanına al gel, tekkeye hizmet edenler orada kaslın, diyor. Mektubu Seyyid Ali Sultan Kızıldeli Sultan okuyor. O zaman Kızıldeli de tamam diyor, madem padişah emir etmiş (gidelim) topluyor dervişlerini, tekkeye hizmet edenlerini orada bırakıp çıkıyor İstanbul'a doğru yola. İstanbul'a çıkınca Muharrem ayı yaklaşıyor, geliyor Edirne'ye. Edirne'de tam muharrem başlıyor. Muharrem ayı çıkıncaya kadar burada ikamet edek (diyor) boş bir araziye konuyorlar. Kendilerine de ufak tefek sığınacak, gölgelenecek yerler yapıyorlar. Orada ikametgah ediyorlar, orada on iki gün Muharrem Oruçlarını tutuyorlar. Muharrem Orucunu tuttuktan sonra da oranın halkına da Müslümanlığı ve Aleviliği yaymaya başlıyorlar. (...)

Sonra Seyyid Ali Sultan İstanbul'a varıyor, bir iki gün derken padişahın huzuruna çıkamıyor.

Böyle bir iki üç beş gün derken, Seyyid Ali Sultan diyor ki, biz buraya yiyip içmeye gelmedik, Padişahla görüşelim artık diyor, ve padişaha haberci gönderiyorlar. Padişahım, diyor bizi buraya davet ettin de biz buraya yemeye içmeye, o kadar yolu boşuna gelmedik, diyor. Padişah diyor ki, senin askerlerin var, ben de sana biraz asker vereceğim, sen onların başına mihmandar olacaksın, bunun adı da Yeniçeri ordusu olacak, diyor. O da başım üstüne, diyor. Ne ihtiyacın varsa, karşıla diyor, ihtiyaçlarını karşılıyorlar. Adamlarını da ona veriyor. Peki şimdi ne yapacağım, diyor? Padişah diyor ki, doğuya gideceksin. Malatya yöresine gidecek orada İran askerleriyle, şahın askerleriyle savaşacaksın, diyor. Başım üstüne diyor, artık bir ay mı, iki ayda mı, Malatya'ya varıyor ve orada İran askerleriyle karşılaşılıyor. Orada İran askerlerini yeniyorlar ve orada oldukları yerde yerleşip kalıyorlar. Bu askerler istek üzerine geldikleri için bunlara “tercihli” asker demeleri gerekirken, “tencilri” diyorlar. Bundan sonra da onların adı Tencilri olarak kalıyor. Bir kısmı da Süzenli gurubu oluyor. Ve o askerler orada yerleşip kalıyorlar. Seyyid Ali Sultan da orada ikamet ediyor, orada vefat ediyor, orada kalıyor.

Tam neresi Seyyid Ali Sultan'ın türbesinin olduğu yer? Malatya Yazıhan'ın Fethiye Köyü Tenci Mezrası. Bir Aşağı Tenci var, bir de Yukarı Tenci var. Padişah tüm buradaki araziye Kızıldeli'nin adına veriyor. Onlar üç kardeşmiş ve de onun üç evladı varmış, bizim neslimiz de o üç kardeşten geliyor.

Onların isimleri biliniyor mu? Onu bulamadım. Ama ben beş göbek ilerimi biliyorum. Benim babamın ismi Ali, onun babasının adı Hasan, onun babasının adı Mehmet Efendi, onun babasının adı da Ali Efendi. Bizim köyümüzde on iki ev, on üç olmaz. Bu her zaman böyle olmuş. Şimdi de aynıdır. Bizim atalarımız hiçbir zaman kendi menfaatleri için bir şey yapmamışlardır. Hep topluma hizmet etmişlerdir. Dünya da en çok talibi olan Kızıldeli Sultan'dır.

Neden Kızıldeli demişler? Asıl ismi Seyyid Ali Sultan'mış, Kızıldeli demişler. Hünkar Hacı Bektaş Veli'ye gelmiş. Bakmış ki ocağın üstünde Kara Kazan duruyor. Ne o, ne beklisiz, demiş. Odun yok demişler. Nasıl, Tekke'nin odunları eksik olur mu, demiş. Ayakları kazanın altında yanmış, elleri de kevgir etmiş, kazanı karıştırmış. Bunun üzerine oradaki dervişler, Hacı Bektaş Veli'ye gitmişler. Demişler ki, bir at geldi, atın üstünde birisi geldi. Böyle böyle oldu demişler. O da demiş ki o Seyyid Ali Sultan, Kızıldır, demiş. Kızıldeli dememiş. Yanına gitmiş demiş ki, ya Seyyid Ali Sultan ben sana Kızıl demiştin ama Kızıldeli'ymişsin, demiş. Onun ismini de Hacı Bektaş Veli koymuş.

Siz de Tenci Köyü'ndensiniz? Biz de o köydeniz. Bizim oradan çıkmamız çok eskiye dayanıyor.

Eşiniz (ana)'da aynı köyden mi? Biz zaten amcazadeyiz. Aynı köydeniz. Bir başı Antalya'da, bir başı Gaziantep'te, bir başı da İstanbul'dadır. Bizim köyümüz dede köyüdür. Hepsı dededir. Benim dedem o köyden çıkıp Gaziantep'e gelip yerleşmiş. Bizim Antalya'daki Amcazadelerimiz cem yürütmezler. İstanbul'da var. Gaziantep Düztepe Mahallesi'nde bizim soydan insanlar vardır. Kardeşimin çocukları vardır, onlar iki evdirler. Orhan ve Ali Kızıldeli'ler orada yaşıyorlar.

Kızıldeli'nin üç evladı varmış, peki onların soyundan gelen her ocak dedesini tanıyor musunuz? Biz de yabancı yoktur. Hepsi aynı köktendir, hepsi amcazadedir. Hepsi aynı köydendir.

Yaklaşık kaç hanedir, sizin ocaktan olanlar? Otuzdan aşağı değildir.

Peki, Anadolu'da sizin talibiniz olan yöreler nerelerdir? İstanbul'da var, Adana'da var, Gaziantep'te var, Konya'da, Tokat, Amasya'da, Sivas'ta, Malatya'da... Çok geniş bir alana yayılmış. Kardeşim Mustafa var, o Türkiye'deki taliplerimize gidiyordu. O yetişiyordu. Ben de yurt dışına gidiyordum, büyük olarak. Şimdi yine kardeşimin oğlu Mustafa var.

Siz de müsahip önemli mi? Evet.

Peki kendi müsahibiniz var mı? Evet, kendi kardeşim benim müsahibim.

Talipleriniz arasında yaygın mı? Yok denecek kadar azınlıkta.

Siz İran'a, Suriye'ye gidiyorsunuz. Oraya gelelim. İran'dan başlayalım. İran'a talipleriniz ne zaman ve nereden gitmişler? Taliplerimizin tümü bizim köyden çıkmadır. Taliplerimizin bir kısmı Sivas'a gitmişler, geri dönmüşler. Bir kısmı Adana bölgesine gitmiş. Bir kısmı göçebe olarak yaşamış. Bakmış köydeki topraklar herkese yetişmiyor, dağılmış. Bir kısmı askerlikten ayrılmış, bir kısmı Osmanlı'nın zulmünden kaçmışlar, zorluktan dolayı dağılmışlar, bir kısmı da İran'a gitmiş.

Siz dediniz ki bizim köy dede köyü ama talipler nasıl olup bu köyden çıkıyor? Şimdi Yeniçeri ordusunun içindekiler bizlerin talibiymiş. O askerler Kızıldeli'ye bağlanmışlar. Onlar bizim taliplerimiz olmuş.

Osmanlı mı bağlamış, kendilerimi bağlanmışlar? Dimetoka'dan gelmişler, göçmüşler, asker olarak Kızıldeli'yle gelmişler. İstanbul'a gelince bunları padişah Yeniçeri ordusu olarak kabul etmiş, bir kısım askeri de kendisi vermiş o zaman. Malatya yöresinde savaşmışlar. Şimdi bizim orayı eş hep kemikler çıkar, tekkenin yanında. Orada şehit olanlar gömülmüş, fazla mezar yok, toprakla örtmüşler, çeşme var onun üstü tümüyle öyle. Dört tarafı aynı şekilde hep mezarlık.

Peki İran'da nerelerde talipleriniz var? İran'da Tahran'da var, Şiraz'da var, Kirmanşah, İsfahan, Desbul'da, Ahvaz'ta var. Ama Ahvaz çok sıcak ben oraya gidemiyorum, kalp rahatsızlığım var.

Tahminen İran'da kaç talibiniz var? İran'da nerden baksanız 300-400 ev var.

Sanırım her sene gidiyorsunuz ? 1970'den beri hemen her yıl giderim.

Hangi vakitler gidersiniz? Benim (belli bir) vaktim yok. Ne zaman çağırırsalar o zaman giderim. Hiç fark etmiyor bana. Ben işlerimi tamamlayayım yirmi gün sonra, bir ay sonra gelirim, diyorum. Onlar da peki, dede diyorlar, ne zaman işiniz biterse gel diyorlar, nerde çağırırsan orada hazır ol, dendiği gibi ne zaman nerede çağırırsalar öyle gidiyorum?

Sevgili dedem orada gününüzü nasıl geçiriyorsunuz, neler yapıyorsunuz? Tarikattan bahsediyoruz, İmamlardan bahsediyoruz, İmamlar neler yapmışlar onlardan bahsediyoruz. Onların dert ve dilekleri oluyor, onlardan bahsediyoruz. Onları bir araya getirmeye çalışıyorsun, küskünler oluyor, onları barıştırmaya çalışıyorsun. Kızını kaçırmışlar, sorunlar olmuş, onları barıştırmaya çalışıyorsun.

Kurban var mı? Kurban yok, tarikat icra etme yok. Dört bacak bir araya gelemiyorlar. Evvelce ehildiler, yapıyorlardı. Müsahipleri var, eskiden yol yürüyordu, şimdi yürümüyor. (kurban kesip, görgü görmeye müsait değiller, ehil değiller, biz de yapmıyoruz).

Evlere mi misafir oluyorsunuz? Evet evlere misafir oluyorum. İnsanları kaynaştırıyorum, buluşturuyorum, birleştiriyorum. Dede yarın bizdesin der, beni alır götürürler. Bir diğeri gelir, dede yarın bizdesin der, beni alır götürürler. Böyle ev ev sıraya koyarlar. Ev ev götürürler. Döşek kurbanları var, onları keserler.

Döşek kurbanı nedir? Dede geldiği için, dede hoş geldin, kurbanınıdır, bu. Buna döşek kurbanı derler. İmam Hüseyin biliyorsunuz, getirip postunu sermiş oturmuş, işte o post bize kızmasın, gücenmesin diye bu kurban kesilir. Dedenin oturduğu post, İmam Hüseyin postu olarak sayılıyor. Onun için o kurbanı keserler.

O post var mı? Döşek sererler, o döşeği post yerine kullanırsın. İmam Hüseyin'in postunun aşkına bir kurban keserler.

Bu kurbana diğer komşular gelir mi dede? Bütün herkes gelir. Orda kim varsa hepsi gelir. Lokma yaparlar, ortaya sofraları sererler, dede duasını verir, herkes yemeğini yedikten sonra bir dua daha verir dede, bizde iki dua vardır, lokma bittikten sonra herkes kalkar gider elini yıkar, sigara içen sigarasını içer, içkisi olan birer duble içkisini içer, geçer oturur.

Bu gezi sanırım bir iki ay sürüyor? Evet benim gezilerimin bir iki ay olduğu çok olmuştur.

Hepsi Türkçe biliyor mu? Hepsi Türkçe biliyor. Hem Türkçe, Hem Arapça, hem Farsça biliyorlar. Evlerde Türkçe konuşuyorlar, dışarı çıkınca Farsça konuşuyorlar.

Bunlar daha çok köylerde mi yaşıyorlar? Bunlar daha çok şehirlerde yaşıyorlar. Hepsi şehir merkezinde yaşar, köyde yaşayan yoktur.

Belli bir mahallede mi yaşıyorlar, ayrı ayrı mı yaşıyorlar? Ayrı ayrı yaşarlar. Hepsi ayrı ayrı oturuyor ama hepsi birbirini tanıyor. Herkes herkesin evini bilir. Evde kaç kişi olduğunu da bilirler. Mesela Suriye'de bizim okumuş doktorumuz da vardır.

Suriye'ye geleceğiz, şimdi İran'da Alevi kimliklerinden dolayı bir sıkıntı yaşıyorlar mı? Hayır. Hiçbir sıkıntıları olmuyor. Herkes bir araya geliyor, yiyorlar içiyorlar.

Bunlar ramazan orucu tutuyorlar mı, namaz kılıyorlar mı? Bunlar namaz kılmazlar, ramazan orucu tutmazlar. Muharrem Orucu tutarlar.

Muharrem orucunu nasıl biliyorlar, Türkiye'yi mi takip ediyorlar? Evet, telefon eder sorarlar benden. Muharrem yaklaştığı zaman on onbeş gün evvel telefon açarlar, sorarlar bana. Bana telefon ederler sorarlar, ben de derim ki Masumlar şu gün başlıyor, muharrem şu gün başlıyor, derim.

Türkiye'deki gibi on iki gün mü tutuyorlar? On iki buçuk gün tutarlar. On iki gün tutuyorlar, on üçüncü gün saat dokuzda, onda açıyorlar. Öğleden önce açıyorlar, oruçlarını.

Biz orada Ehl-i Haklar'ın, Guranlıların olduğunu biliyoruz. Yani sizin kendi talipleriniz dışında başka Aleviler var mı orada, siz biliyor musunuz? Bizim taliplerimizin dışında Nusayriler var. Onlar da müsahip tutuyorlar ama ana bacı ceme sokmuyorlar. Onların da tarikatları o şekilde.

Dedeciğim sizin talipleriniz olsun, Nusayriler olsun, buradaki Alevilere Sünniler nasıl bakıyorlar, onlara zorluk çıkarıyorlar mı? Yok, hiç zorluk çıkarmıyorlar. Birbirlerinin kardeşymiş gibi yaşayıp gidiyorlar, aralarında bir sorun olmuyor. Hiçbir sorunları yok.

Peki Suriye'de nerelerde talipleriniz var dedem? Suriye'de Şam'da var, Halep'te var.

Bunlarda aynı şekilde göç mü etmişler oraya? Aynı şekilde onlar da göç etmişler. İlk önce zaten Suriye'ye, oradan Irak'a, oradan da İran'a geçmişler. Irak'ta da bir yirmi hane talibimiz var. Bakova'da yaşıyorlar. İmam Musa'yı Kazım Bağdat'ın içindedir. Çok geniş bir arazide. Etrafında da dükkanları var. O dükkanların geliri de Musa'yı Kazım'a aittir. Nasıl ki, İran Meşhet'deki İmam Rıza'nın ki ona aitse, onun da alanı çok büyüktür, nereden baksan iki bin dükkanı vardır, işte oradaki handan toplanan aidat ta Musa'yı Kazım'a aittir. Musa'yı Kazım'ın hesabına yatırılır, oradan çekilip oraya harcanır.

Suriye'de ne kadar talibiniz var, tahminen? Bir yüz elli kadar ev, talibimiz vardır.

Suriye'ye de gidiyorsunuz? Gidiyorum. Kısmet olursa altıncı ayda da Suriye'ye giderim. Şimdi Suriye'deki taliplerimiz şimdi orada yoklar, onlar şimdi Kuveyt'e gidiyorlar, Dubai'ye gidiyorlar, orada çalışıyorlar. Yaz döneminde iki üç ay kalıp tekrar çalışmaya gidiyorlar.

Peki orada görgü, cem, kurban var mı? Yok orada da yok. Orada da sohbet, muhabbet ediyoruz. Yanlış işleri söylüyoruz, şunları şunları yapmayın, diyoruz. Onlar da Türkçe biliyorlar. Onlara da baskı yoktur. Onlar da Şam'ın içinde, Halep'in içindedirler. Şimdi Suriye hükümeti bizim Alevileri, talipleri el üstünde tutuyorlar. Bizim taliplerimizden doktorlarımız var, öğretmenlerimiz var, okuyanlarımız var.

Peki onlar, talipleriniz, Kızıldeli Ocağı'ndan bir dedenin geldiğinin farkında, bilincindeler mi, nereye bağlı olduklarını biliyorlar mı? Evet biliyorlar.

Türbeyi biliyorlar mı? Elbette biliyorlar, gelip kurban da kesiyorlar. Hacı Bektaş'a geliyorlar, kurbanlarını kesiyorlar. Bu yazın on kişi geldi bana, İran'dan gelmişlerdi. Onları Hacı Bektaş'a götürdüm, kurbanlarını kestiler, orada bir gece yattılar, oradan Ankara'ya geldiler, Ankara'dan da trenle Tahran'a gittiler.

Suriye'de ne kadar kalırsınız? Yine yirmi beş gün bir ay Suriye'de kalırım.

Gittiğinizde size nasıl davranıyorlar, seyyid mi diyorlar, dede mi diyorlar? Bana dede derler, Ali Dede gelmiş derler. Yedi yaşındaki çocuktan tut, yetmiş yaşındakine kadar hemen gelip boynuma sarılırlar. Döşeğimi açarlar, hepsi oraya toplanırlar. Hoş beş, izzeti ikramda bulunurlar. Dağılsalar da akşam olunca yine hepsi toplanırlar oraya. Lokma getirirler, meyve getirirler. Dualarını veririz.

İran'daki ve Suriye'deki talipler Türkiye'yi izliyorlar mı, en azından televizyonlar izleniyor mu? Şimdi taliplerin hepsinde uydu var. Bizim taliplerin hepsi Türkiye'yi izliyor. Tüm televizyon kanallarını izliyorlar. Perşembe günleri Cem Televizyonu'nu izlerler. Yaşlılar bizim cemleri gördükleri için, cemi tam yapmıyorlar, diyorlar. Bu cemler şimdi kısır cemlerdir, bizde öyle geçer. Asıl cem değil bunlar. Buna şükür diyorlar. Buradan haberdarlar. Gelip gidiyorlar.

Dedem Ürdün'de de talipleriniz var sanırım? Ürdün'de taliplerimiz vardır. Onlara Abdallar denir. Davul çalarlar, zurna çalarlar düğünlerde, sohbetleri olur, düğünleri şenlendirirler. Bunlar da bizim taliplerimizdir.

Ürdün'e gittiniz mi? Gittim, gittim. Orada da yüz elli iki yüz hane talibimiz var. Onlar kendilerine Abdallar derler, Kızıldeli talibiyiz, derler.

Onlar Kızıldeli talibi olduğunu bilirler değil mi? Evet, evet bilirler. Onların hepsi Kızıldeli talibi. Bir kırk elli evde Kabak Abdal talibi var, onlar da yine Abdallar'dır.

Peki onlarda mı Anadolu'dan gitmiş? Onlar da Anadolu'dan gitmişler. Onlar da Anadolu Türklerinden, onlar da buradan gitmişler.

En son ne zaman gittiniz oraya? En son dört beş yıl önce gittim. Geçen sene yine davet ettiler, gidemedim. İşlerim dolayısıyla gidemedim, elim değmedi. İnşallah kısmet olursa bu sene gitmeyi düşünüyorum.

Peki Dede Konya'da talipleriniz var. Konya'nın neresinde talipleriniz var? Konya Karaman'da var. Merkezde var.

Antalya'da? Antalya'nın her tarafında var, İskenderun'da var, Ceyhan'da var.

Söyleşi: İstanbul, 10 Şubat 2010